

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри

Л.В. Афанасьєва

протокол № 2 від 02.09.2024 р

Робоча програма ОК СОЦІОЛОГІЯ СУСПІЛЬНИХ РУХІВ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Соціологія суспільних рухів Нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	бакалавр 054 Соціологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 3 семестр / 2 курс
Викладач	Чичановський І. О.
Профайл викладача	https://fsusgum.mdpu.org.ua/kafedra-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/sklad-kafedry-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/chychanovskyj-igor-oleksijovych/
Контактний телефон	+38 050 486 06 02
E-mail:	chichanovskiy08@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6907
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького що п'ятниці з 10 ⁰⁰ до 11 ⁰⁰ .

АНОТАЦІЯ

Освітній компонент передбачає ознайомлення з проблемами сучасної соціології суспільних рухів. Особлива увага приділяється аналізу практичних досліджень суспільних рухів у сучасних суспільствах як ресурсу для зміни соціальних практик та інститутів. Освітній компонент розширює наукові уявлення про характер, зміст, еволюцію та сучасний стан колективних суб'єктів соціальної динаміки. Отримані знання в подальшому можуть бути використані для теоретичних та прикладних соціологічних досліджень особливостей низових ініціатив, ролі мережевих структур у формуванні неформальних практик структур громадянського суспільства.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Основною метою освітнього компонента є формування знання про предмет, структуру, історію, понятійний апарат, основні теоретичні напрями та дослідницькі методи соціології суспільних рухів, сприяти формуванню у здобувачів здібностей самостійного аналізу складних явищ суспільного життя.

Завдання освітнього компоненту: знати специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства та соціальних проблем; мати базові знання з методології соціологічного дослідження; володіти понятійним апаратом соціологічної теорії. Здобувачі мають вміти використовувати джерела емпіричної інформації, розуміти сутність і значення соціальних індикаторів; створювати презентації на практичних заняттях, в масовій аудиторії. володіти елементарними навичками групової роботи та публічної дискусії. 4. Завдання (навчальні цілі): - введення студентів у коло емпіричних та теоретичних проблем, що розкривають зміст поняття суспільний рух; - опрацювання категоріального апарату та методологічних підходів щодо вивчення проявів суспільних рухів у сучасних суспільствах; - визначення фреймів суспільних рухів.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2. Загальні компетентності:

ЗК 05 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

ЗК 06 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

3. Спеціальні компетентності:

СК 02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій

СК 03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому

СК 09. Здатність аналізувати суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання (РН)

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-культурних, економічних, політичних явищ у контексті професійних задач.

РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікабельність
2. Критичне мислення
3. Прийняття рішень
4. Творчість
5. Переконавання
6. Відкритість до критики

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
2. Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього кредитів) (годин,
Кількість годин денна форма	16	28	76	120/4

Підсумковий контроль –екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагиату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj> Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем (модулів)	Кількість годин (денна форма)				Рекомендована література
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Блок 1. Суспільні рухи у сучасному світі					
Тема 1. Суспільні рухи як колективні суб'єкти соціальної динаміки	2	4	6	12	1-13
Тема 2. Основні парадигми дослідження суспільних рухів	2	2	6	12	1-13
Тема 3. Жіночий рух як чинник гендерної демократії	2	2	7	11	1-13
Тема 4. Міський громадський рух	2	4	7	11	1-13
Блок 2. Інститути громадянського суспільства					

Тема 5. Інституційний вимір громадянського суспільства	2	4	6	10	1-13
Тема 6. Структурні особливості. громадянського суспільства	2	4	6	12	1-13
Тема 7. Громадянські практики в сучасному українському суспільстві	2	4	6	10	1-13
Тема 8. Соціальні технології та їх принципи реалізації в громадянському суспільстві	2	4	6	12	1-13
Усього	16	28	76	120	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

БЛОК 1. Суспільні рухи у сучасному світі

Тема 1. Суспільні рухи як колективні суб'єкти соціальної динаміки.

Що таке суспільні рухи? Основні характеристики притаманні суспільним рухам. Фактори виникнення суспільних рухів. Роль суспільних рухів у соціальній динаміці. Суспільні рухи та політичних партії.

Тема 2. Основні парадигми дослідження суспільних рухів

Теоретичні парадигми аналізу суспільних рухів. Культурна теорія (фокус на ідентичності й дискурсі). Вплив теорія колективної поведінки на виникнення суспільних рухів. Значення ресурсів для організації суспільних рухів на основі теорії мобілізації ресурсів. Роль політичного контексту у формуванні та розвитку суспільних рухів. Вплив ідентичності, символів та культурних аспектів на формування суспільних рухів.

Тема 3. Жіночий рух як чинник гендерної демократії

Жіночий рух як історичний феномен боротьби за права жінок. Гендерна демократія: поняття та ключові принципи. Роль жіночих рухів у формуванні демократичних цінностей. Жіночі рухи та подолання гендерних стереотипів. Виклики на шляху до гендерної демократії. Сучасний жіночий рух як глобальний чинник соціальних змін.

Тема 4. Міський громадський рух

Визначення міського громадського руху та його основна мета. Роль міських громадських рухів у формуванні локальної демократії. Основні напрямки діяльності міських громадських рухів. Приклади впливу міських рухів на розвиток міст. Інструменти та

методи роботи міських громадських рухів. Виклики для міських громадських рухів у сучасному суспільстві.

БЛОК 2. Інститути громадянського суспільства

Тема 5. Інституційний вимір громадянського суспільства

Громадянське суспільство як система інституцій. Роль інститутів громадянського суспільства у соціальних рухах. Типи інституцій громадянського суспільства в контексті суспільних рухів (Формальні установи. Неформальні групи .Інтернет-спільноти) Інституціоналізація суспільних рухів. Взаємодія інститутів громадянського суспільства з державою. Виклики інституцій громадянського суспільства в сучасному світі

Тема 6. Структурні особливості громадянського суспільства

Громадянське суспільство як багатшарова структура. Інституційна складова громадянського суспільства. Горизонтальна та вертикальна структура. Соціальна база громадянського суспільства. Роль мережевих структур у сучасному громадянському суспільстві. Динамічність та адаптивність структури громадянського суспільства.

Тема 7. Громадянські практики в сучасному українському суспільстві

Форми громадянської активності в Україні. Волонтерські ініціативи у розвитку громадянського суспільства. Вплив цифрових технологій та соціальних мереж на громадянську активність українців. Виклики стоять перед громадськими організаціями в Україні. Успішні громадянських ініціатив в Україні за останні роки. Роль держави у розвитку громадянських практик.

Тема 8. Соціальні технології та їх принципи реалізації в громадянському суспільстві.

Соціальні технології є інструментами організації суспільної взаємодії, спрямованими на підвищення соціальної проблеми та ефективності громадянських ініціатив. Основними принципами реалізації соціальних технологій у громадянському суспільстві . Цифрові платформи, соціальні мережі та онлайн-петиції як ключові механізми мобілізації громадян та поширення громадянських ініціатив. Волонтерство та самоврядування - консолідація суспільства та підвищення рівня відповідальності громадян. Краудфандинг та громадський контроль - сприяння розвитку демократії та зміцненню громадянського суспільства.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Підготуйте тези на тему ": Головні теорії поведінку натовпу. "Поняття натовпу та його соціальна природа. Класифікація теорій поведінки натовпу.
2	Напишіть есе на тему "Виклики на шляху до гендерної демократії". Розкрийте такі аспекти: "Роль жіночих рухів у формуванні демократичних цінностей". "Жіночі рухи та подолання гендерних стереотипів".
3	Підготувати доповідь на тему "Парадигма ідентичності, «нових» суспільних рухів".

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Становлення соціології суспільних рухів.
2. Визначення поняття суспільний рух.
3. Основні теоретичні підходи дослідження суспільних рухів.
4. Основні характеристики суспільних рухів.
5. Типи суспільних рухів.
6. Соціальні ситуації стимулюючі виникненню та розвитку суспільних рухів.
7. Західні парадигми дослідження суспільних рухів.
8. Концепція суспільних рухів в контексті трансформації пострадянського простору.
9. Механізми елементарної колективної поведінки (Г. Блумер).
10. Категоріальне визначення понять: натовп, маса, громадськість.
11. Загальні, специфічні, експресивні суспільні рухи (Г. Блумер).
12. Теорія колективної дії (мобілізації ресурсів).
13. Поняття та різновиди фреймінгу.
14. Показники структури політичних можливостей (структура ресурсів за С. Терроу).

15. Парадигма ідентичності, «нових» суспільних рухів.
16. Особливості «нових» суспільних рухів. Альтернативні суспільні рухи.
17. Трансграничні суспільні рухи в умовах глобалізації.
18. Особливості емпіричного дослідження суспільних рухів.
19. Методологія «соціологічної інтервенції» (А. Турен).
20. Організація та структура суспільних рухів.
21. Співвідношення понять суспільний рух та організація.
22. Суспільні рухи та інститути громадянського суспільства.
23. Громадянська активність як нова модель політичної культури пострадянських суспільств.
24. Що таке "масова поведінка"?
25. Які головні ознаки масової поведінки?
26. Які є форми масової поведінки?
27. Що таке "натовп"?
28. Охарактеризуйте головні типи натовпу.
29. Охарактеризуйте головні теорії, які пояснюють поведінку натовпу.
30. Що таке "суспільний рух"?
- 31. Які основні характеристики притаманні суспільним рухам?**
32. Які фактори сприяють виникненню суспільних рухів?
33. У чому полягає роль суспільних рухів у соціальній динаміці?
34. Як суспільні рухи відрізняються від політичних партій?
35. Які є основні типи "суспільних рухів"?
36. Опишіть типові стадії розвитку революційних рухів.
37. Охарактеризуйте тероризм як різновид революційного- РУХУ

38. Як змінилися соціальні рухи із переходом суспільства від індустріального до постіндустріального типу?
39. Охарактеризуйте головні ознаки суспільних рухів.
40. Охарактеризуйте головні теорії суспільних рухів.
41. Доведіть за допомогою прикладів, що розвиток суспільних рухів підпорядковується певному "життєвому циклу".
42. Які фактори роблять індивідів прийнятливими до різних суспільних рухів?

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	Лекції-дискусії, опрацювання наукових текстів/досліджень, створення ситуацій пізнавальної новизни, аналітичний метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування,
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	Лекції-дискусії, пояснення, спостереження, кейс-стаді, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних навчальних завдань, аналітичний метод, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-культурних, економічних, політичних явищ у контексті професійних задач.	Лекції-дискусії, пояснення, спостереження, кейс-стаді, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних завдань, аналітичний метод, моделювання ситуацій	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.	Лекції-дискусії, проблемний виклад, пояснення, кейс-стаді, аналітичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни аналітичний метод, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

	Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		Блок 1	Блок 2
	Блок 1: Суспільні рухи у сучасному світі			
	Творче завдання: Механізми елементарної колективної поведінки (Г. Блумер) проаналізуйте, як його ідеї вплинули на розвиток соціологічних концепцій (наприклад, уявлення про суспільні рухи, природу колективного). Продемонструйте, як конкретні механізми колективної поведінки допомагають розуміти сучасні суспільні проблеми.		5	
	Підготовка і захист завдання: Підготуйте презентацію, де на конкретних прикладах з історії суспільних рухів покажете концепцію суспільних рухів в контексті трансформації пострадянського простору.		5	

	Підготуйте Есе на тему: “Як розвиток суспільних рухів підпорядковується певному "життєвому циклу”.	5	
	Блок 2: Інститути громадянського суспільства <i>Підготуйте питання для наступних групових дискусій. Підготовка може включати створення презентацій, доповідей (5-7 хв), повідомлень, написання есе, розробка/створення проблемних питань, публічна інтерпретація результатів навчальної рефлексії та критичного мислення матеріалу</i>		
	Типи інституцій громадянського суспільства в контексті суспільних рухів (Формальні установи. Неформальні групи .Інтернет-спільноти)		5
	Громадянське суспільство як багатошарова структура. Інституційна складова громадянського суспільства. Горизонтальна та вертикальна структура.		5
	Роль мережевих структур у сучасному громадянському суспільстві. Динамічність та адаптивність структури громадянського суспільства.		5
	Разом	15	15
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Підготуйте тези на тему " : Головні теорії поведінку натовпу. “Поняття натовпу та його соціальна природа. Класифікація теорій поведінки натовпу.		10
	Напишіть есе на тему “Виклики на шляху до гендерної демократії”. Розкрийте такі аспекти: “Роль жіночих рухів у формуванні демократичних цінностей”. “Жіночі рухи та подолання гендерних стереотипів”.		10
	Підготувати доповідь на тему “Парадигма ідентичності, «нових» суспільних рухів”.		10
	Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)		40
	Загальний бал (максимальний бал – 100)		100

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка і захист завдання	Максимально 5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз

	проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 4. 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для

	виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
Науково-пошукові завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного	2-3	21-23

	складання)		
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на подт, а також в whats app групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Резнік О. Громадянські практики в перехідному суспільстві: чинники, суб'єкти, способи реалізації. - К.: Інститут соціології НАН України, 2011.- 336с.
2. Резнік О. (наук, ред.) Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні. Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. с,94 128.
3. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020 - 800 с. (С.241 265).
4. Іщенко В. О. Сучасні дослідження суспільних рухів: головні теоретико-методологічні підходи. Соціальні виміри .суспільства. К. : інститут соціології НАНУ, 2006. С. 183-194.
5. Крижанівська В. «Профілі функціонування демократичних цінностей в Україні та країнах Європи» // Вісник Київського національного університету. Серія: Соціологія. 1(9) 2018 - [Електронний ресурс] - Режим доступу: [hUjr/Yisny'\]<,soc.unj](http://hujr.univ.kiev.ua/issue/1(9)2018).
6. Маєрчик М. Феміністична політична теорія як основа тендерної політики (Розділ 11). Тендер для медій: підручник із тендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей /за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової [3 видання, випр. і доп.].- К.: Критика, 2017.-С. 179-186.
7. Резнік О. Суб'єкти громадянських практик як підґрунтя демократичного транзиту' України / О.С. Резнік//Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2020. № 1. С.5-21.
8. Резнік О. Горизонтальна соціальна інтеграція в перехідному суспільстві// Соціальнопсихологічні чинники інтеграції українського соціуму; за наук. ред. О. Г.Злобіної. - К.: Інститут соціології НАН України, 2016.-С. 62-80.
8. Стегній О. Методологія дослідження соціальних рухів у суспільстві соціогенних ризиків / Стегній О. // Українське суспільство 1992-2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред.: д-ра екон. н. В. Ворони, д-ра соц. н. М. Шульги. К. : Інститут соціології НАН України, 2013. С. 59-66
9. Степаненко В. «Громадянське суспільство: соціо - структурні аспекти. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 2 (16)/ Головні редактори д. екон.н. В. М.Ворона, д. соціол.н. М. О. Шульга. - Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. с.78- 87.
10. Фобстер Л. Ф., Олійник О. В. Динаміка громадянської активності української молоді (2013- 2015р.р;)» . Youth in Central and Eastern Europe. Sociological Studies 1 (5) /2016 - с. 6 14.
11. Фостер Л. Ф., Олійник О.В. Соціологічний вимір громадянського суспільства: теоретичні аспекти та емпіричні показники. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2017. Вип. 17. С. 121-123.
12. Н. Б. Отрешко. Нові соціальні рухи. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс/ Редкол.: І.М. Дзюба, А.Жуковський, М.Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-881418>
13. Della Porta D. The Pluralism of Social Movement Studies GD, Volume 6, Issue 2 (October 2016)p.7-8- Режим доступу: <http://globaldialogue.isa-sociology.org/uploads/imgen/1735-v6i2- english.pdfV1 629110748>.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/index.phtml> бібліотека соціологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
2. <http://www.psylib.kiev.ua> – електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).
3. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html> – електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
4. <http://www.philosophy.ua> – сайт Українського філософського фонду.
5. <http://www.ji.lviv.ua/index.htm> – інтернет-версія культурологічного часопису «І».
6. <http://litopys.org.ua> – сайт «Ізборник»: історія України IX–XVIII ст.: першоджерела та інтерпретації (електронна бібліотека давньої української літератури та розвідок з політології).
7. <http://dialogs.org.ua/ua/> – «Діалог.UA» (інформаційний ресурс, орієнтований на суспільний діалог з проблем стратегії розвитку України, стимулюванні дискусій, які б допомогли віднайти шляхи до встановлення соціально-політичного консенсусу щодо образу майбутнього країни, її місця та місії у світі).
8. The Oxford Handbook of Transnational Feminist Movement [https:// www.acadcmia.edu/32843165/rhe](https://www.acadcmia.edu/32843165/rhe) Oxford Handbook of Transnational Feminist movements.
9. Democracy Index 2020: <https://www.ciu.eom/n/campaigns/democracy-index-2020/>